Lengyel Külügyi Intézet / Polski Instytut Spraw Międzynarodowych / Polish Institute of International Affairs (PISM)

A Varsóban működő Lengyel Külügyi Intézet szoros kapcsolatban áll a mindenkori lengyel külügyminisztériummal. Létrehozásáról egy 1996-os parlamenti törvény gondoskodott, amely 1999-re lépett életbe. Első munkatársai 2000-ben csatlakoztak munkájához.

Elődje, amely szintén ezen a néven szerepelt, 1947-ben jött létre, és 1993-ig megszakítás nélkül működött. Ekkor az aktuális külügyminiszter, Krzysztof Skubiszewski a kutatócsoport és a könyvtár átcsoportosításáról rendelkezett, amely így a lengyel külügyminisztérium szervezeti egysége alá került. A külpolitikai kiadványokat a Lengyel Külpolitikai Alapítvány jelentette meg ezekben az években. A változás 1999-ben következett be, amikor ismét függetlenedett az intézet. A könyvtár 2002-ben került vissza ismét eredeti gazdájához. Az intézet éves költségvetése 2004-ben 1,2 millió USD volt. Munkáját állami költségvetési forrásokból, szakértői díjakból és önálló kereskedelmi tevékenységből fedezi.

A PISM munkájával segítséget kíván nyújtani mindazoknak, akik a lengyel társadalomban és az állami hivatalokban érdeklődnek a nemzetközi kapcsolatok iránt, valamint tovább szeretnének mélyíteni tudásukat ezen a területen. A következő módon kívánja ezt elérni: (1) tudományos kutatói munkát folytatat a nemzetközi kapcsolatok területén; (2) elemzéseket, szakértői jelentéseket és előrejelzéseket készít; (3) a lengyel külügyi szolgálat hivatalnokai számára biztosítja a megfelelő szakmai hátteret; (4) aktuális külpolitikai kérdéseket népszerűsít, és a megértésükhöz szükséges tudásanyagot biztosítja az egész lengyel társadalom számára; (5) Lengyelország területén belül és kívül jó kapcsolatot ápol egyéb tudományos, akadémiai és politikai kutatóműhelyekkel; (6) egyedi kiadványokat, tudományos műveket tárol, és biztosítja mindenki számára az ezekhez való hozzáférést; (7) saját készítésű kiadványokat publikál.

Az Lengyel Külügyi Intézet első igazgatója Ryszard Stemplowski (korábbi lengyel külügyminiszter) volt, aki 1999. és 2004. között állt az intézet élén. Őt követte Jacek Foks (jelenlegi igazgató-helyettes) 2004. és 2005. között, majd Roman Kuzniar (politológus, diplomata, professzor) 2007-ig. A jelenlegi igazgató 2007 óta Sławomir Dębski.

Sławomir Dębski, történész, politológus, 1996-ban végzett a Jagelló Egyetem történelem szakán, majd ugyanitt 2002-ben doktori fokozatot is nyert. 1993. és 1994. között egy éven keresztül a budapesti Central European University (CEU)-n folytatta tanulmányait. Kutatási területe a lengyel külpolitika, a nemzetközi biztonság és a globális politika.

Az intézetnek több mint húsz állandó kutatója van. Rajtuk kívül érdemes még megemlíteni a könyvári szolgálat és a diplomata akadémia munkatársait is. Így a Lengyel Külügyi Intézetnek összesen kb. 75 alkalmazottja van.

A PISM szervezeti keretén belül a diplomata akadémia 2006-ban azzal a céllal jött létre, hogy átvegye a külügyminisztériumnál addig működő hasonló profilú oktatási egység munkáját. Feladata olyan kurzusok indítása, amelyek teoretikus és praktikus módon adják át a külügyek intézéséhez szükséges multidiszciplináris tudást. A képzést négy nagyobb részre lehet bontani. (1) Az első csoportba tartoznak a *Diplomáciai és konzuli tréningek*, melyek korábban kizárólag a külügyminisztériumhoz tartoztak. 2006 óta zajlik itt ez a fajta képzés, amire 2009-ben 24 hallgató jelentkezett. (2) A második csoporthoz a különböző *Külpolitikai Tanulmányok* oktatása tartozik, melyeket magas rangú politikusok, diplomaták és akadémikusok tartanak. Az oktatott kurzusok jelenleg a következők: *A lengyel külpolitika, Lengyelország és az EU, A lengyel külpolitika története a XX. században* illetve *A külpolitika elemzése*.

(3) Harmadikként meg kell említeni a *diplomáciai protokollképzést* is. Ez a következő területekből tevődik össze: általános etikett; koktél partikon és vacsorákon való részvétel; italok megismerése; öltözködési szabályok elsajátítása; hivatalos látogatások ügyintézése; protokoll az Európai Unióban. (4) Negyedik helyen a *külügyi szaknyelvi képzés* áll, amely 3 éves kurzusokat indít angol, francia, német, olasz, orosz és spanyol nyelven. A képzés a nemzetközi kapcsolatokban használt érintkezési fordulatokhoz szükséges speciális szaknyelv átadását tűzte ki célul.

A Lengyel Külügyi Intézet tudományos munkáját a rendszeres időközönként megjelenő *Kutatási Lapokból (Research Papers)* ismerhetjük meg. Ezek a PISM munkatársai által írt aktuális témákat feldolgozó írások. Két nyelven jelennek meg: lengyelül és angolul. A példányok letölthetők az intézet honlapjáról is (www.pism.pl). Emellett egyéb kiadványok is megjelennek. Vannak pédául *körlevelek, könyvek, újságok* illetve újabban *stratégiai fájlok* is, amelyeket kizárólag elektronikus úton lehet elérni. Ez utóbbit 2008-ban indították el azzal a céllal, hogy a PISM külpolitikai elemzői bekapcsolódhassanak a nemzetközi hírelemzésbe, és lengyel szemszögből mutathassák be, hogyan látják az egész világot érintő aktuális kérdéseket. 2009-ben eddig két ilyen beszámoló készült, az egyik Grúzia és a NATO kapcsolatát írja le, a másik az Európában lévő amerikai atomtöltetek eltávolításának problematikáját elemzi.

A könyvek közt a következő műveket találjuk angol nyelven: Az 1956-os lengyelországi októberi események világpolitikai vetülete; Emberi jogok a lengyel külpolitikában; Az Európai Unió és a sport: Az EU csatlakozás hatása a lengyel sportra; Lengyel-német kapcsolatok alakulása és a második világháború következményei; A transzatlanti államok aszimmetrikus biztonságpolitikai fenyegetettsége.

A Lengyel Külügyi Intézet nagy hangsúlyt fektet könyvtári gyűjteményére. A következő témakörökben mélyedhet el az olvasó: Nemzetközi kapcsolatok, Külpolitika, Diplomáciatörténet, Nemzetközi jog, Globalizáció és világgazdaságtan, Nemzetközi biztonság, Európai integráció, Regionális tanulmányok. A könyvtár egyben az Egyesült Nemzetek egyik hivatalos dokumentumgyűjtő könyvtára is. Más külföldi könyvtárakkal jó kapcsolatot ápol, 60 intézménnyel tart fenn valamilyen közös programot. A könyvtár számokban a következőképpen néz ki: 115 ezer könyvvel, 190 kézirattal, 34 ezer újságszámmal, 1500 regisztrált olvasóval és éves szinten kb. 15 ezer látogatóval rendelkezik.

Az intézet külpolitikával foglalkozó konferenciáknak és egyéb rendezvényeknek is otthont ad. Ezek során aktuális külpolitikai eseményekről szervez előadásokat és beszélgetéseket, melyeknek céljuk az adott téma alapos körüljárása és magas szintű megértése. Rendszeresen tart más külpolitikai elemző intézetekkel közös találkozókat. 2008 novemberében a francia IFRI (Institut français des relations internationales) kutatóintézettel, decemberben pedig a kínai CIIS (China Institute of International Studies), CICIR (China Institutes of Contemporary International Relations) és az SIIS (Shanghai Institutes for International Studies) intézetekkel tartott ötnapos konferenciasorozatot. Előadóként többször hívott már meg a nemzetközi kapcsolatok területén közismert személyiséget (pl. Pervez Musharraf, Charles Gati, Valéry Giscard d'Estaing).

A PISM Lengyelország legmeghatározóbb külpolitikai kutatóintézete. Rajta kívül még két további híres lengyel kutatóintézetet lehet megemlíteni. Az egyik a *Keleti tanulmányok központja* (Center for Eastern Studies - www.osw.waw.pl), amely 1990 óta foglalkozik a Kelet-Európát, a Balkánt, Közép-Ázsiát és a Kaukázust érintő geopolitikai kérdésekkel. A másik a *Nemzetközi Kapcsolatok Központja* (Center for International Relations - www.csm.org.pl), ami 12 éve kutatja a Lengyelországot, Európát és a transzatlanti kapcsolatokat érintő kérdéseket.

A Lengyel Külügyi Intézet Kelet-Közép-Európai legfontosabb külpolitikai kutatóintézeteinek egyike. A régió kérdéseit érintő ügyekben magas szintű elemzéseket készít,

amelyek a térséggel foglalkozó kutatók számára nagy segítséget nyújtanak. Kutató tevékenységén kívül fontos az oktatási és könyvtári szolgálata. Konferenciái a nemzetközi kapcsolatok elemzésének fontos vitafórumai.

(Kaszap Márton)

Források

- www.pism.pl
- http://www.nira.or.jp/past/ice/nwdtt/2005/DAT/1261.html
- http://www.isn.ethz.ch/isn/Communities-and-Partners/Partners/Detail/?lng=en&id=26674
- http://www2.hiia.hu/projects/visegrad/piia.asp